

**Consolidació de la tendència ascendent
de l'alumnat estranger i distribució
municipal a la comunitat balear.
Resultats de l'informe PISA 2018 en
relació amb l'alumnat immigrant i nadiu**

Lluís Vidaña

RESUM

En el curs 2019-2020 es consolida la tendència ascendent de l'alumnat estranger present al sistema educatiu de les Illes Balears, motivada tant per la condició d'estranger d'una part significativa d'infants nascuts a les Illes Balears com, per altra banda, per una reactivació de la vinguda des de l'exterior de l'arxipèlag per les expectatives econòmiques. A partir d'aquest context general, analitzam les característiques de l'alumnat estranger en relació amb diferents variables: sexe, nacionalitat, distribució per titularitat dels centres, etc. Incorporam enguany la distribució percentual de l'alumnat estranger als municipis de les Illes Balears. Per altra banda, els resultats de l'informe PISA de l'any 2018 confirmen la diferència en els resultats entre l'alumnat immigrant i el nadiu dels països participants.

RESUMEN

En el curso 2019-2020 se consolida la tendencia ascendente del alumnado extranjero presente en el sistema educativo de las Islas Baleares, motivada tanto por la condición de extranjeros de una parte significativa de niños nacidos en las Islas Baleares como, por otro lado, por una reactivación de la llegada desde el exterior del archipiélago a causa de las expectativas económicas. A partir de este contexto general, analizamos las características del alumnado extranjero en relación con diferentes variables: sexo, nacionalidad, distribución por titularidad de los centros, etc. Incorporamos este año la distribución porcentual del alumnado extranjero en los municipios de las Islas Baleares. Por otro lado, los resultados del informe PISA del año 2018 confirman la diferencia en los resultados entre el alumnado inmigrante y el nativo de los países participantes.

I. CONTEXT DEMOGRÀFIC**I.1. Evolució demogràfica**

En el període comprès entre gener de 2018 i gener de 2019, la demografia balear continua la seva tendència habitual, una vegada superats els anys de crisi econòmica, d'un creixement de la població de les Illes motivat, bàsicament, per la immigració de l'exterior, especialment procedent de l'estranger, amb 15.253 nous residents (73%); seguida de la procedent d'altres comunitats autònomes, amb 3.686 nous residents (17,7%) i, en menor quantitat, la derivada del saldo vegetatiu positiu de 1.046 habitants (9,3%).

Pel que fa al creixement vegetatiu, cal dir que el total de naixements a les Illes ha estat de 10.243 infants, dels quals 3.055 han estat fills de famílies estrangeres (29,8%); pràcticament un de cada tres nous residents tenen progenitors estrangers. La taxa de natalitat a les Illes és de l'1,2, situada dins la mitjana estatal, de l'1,25.

L'altra variable que ens dona el creixement vegetatiu és la taxa de mortalitat, que en el cas de les Illes ha estat, durant el darrer any, del 7,1 per 1.000; en xifres absolutes, 8.297 defuncions; dues dècimes inferior a l'estatal: 9,1 per 1.000.

Les altres comunitats que presenten un saldo vegetatiu positiu són Madrid i Múrcia, així com les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla; a les altres comunitats autònomes, el saldo vegetatiu ha estat negatiu.

A escala general, la població de les Illes Balears el gener de 2019 era d'1.187.808 habitants, un 1,8% més que l'any 2018, que era d'1.166.923 habitants, segons l'INE. Aquesta dinàmica converteix l'arxipèlag en un dels llocs amb més creixement percentual de la població de l'Estat.

En relació amb la població d'Espanya, xifrada en 46.934.632 habitants, la població de les Illes Balears en representa el 2,53%.

1.2. Segregació de la població balear per estrangers

Del total de la població balear, 1.187.808 habitants, 247.572 residents (20,8%) constitueixen el percentatge d'estrangers residents a la Comunitat Autònoma.

QUADRE I. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ DE LES ILLES BALEARS, PER ILLES I PER ESTRANGERS. GENER DE 2019

Illla	Població	Estrangers	%
Mallorca	923.500	186.982	20,2
Eivissa	154.394	42.183	27,3
Menorca	96.469	13.635	14,1
Formentera	13.445	4.772	35,5
Illes Balears	1.187.808	247.572	20,8

Dels 247.572 residents estrangers a les Illes, 124.629 són homes i 122.944 dones.

Cal dir que, perquè un alumne nascut a les Illes sigui considerat estranger, els dos progenitors han d'ésser estrangers; si un dels dos té la nacionalitat espanyola, el fill o la filla adquireixen la nacionalitat espanyola.

La concurrència de dues nacionalitats (no espanyoles) en una mateixa persona té com a conseqüència l'existència d'un doble vincle jurídic, en el sentit de gaudir de plena condició jurídica als dos països. No obstant això, se sol donar preferència a una de les dues nacionalitats, en funció del domicili, per tenir així un punt de referència en les relacions ciutadà-Estat. Aquesta prerrogativa legal explica la presència de molts alumnes de nacionalitat italiana que sovint amaguen l'altra nacionalitat argentina.

L'Argentina manté convenis de doble nacionalitat amb Espanya, Itàlia, Noruega, Suècia, els EUA i altres països, un fet que permet aquesta dualitat tan freqüent als centres educatius de les Illes: alumnat o famílies d'origen argentí que legalment fan servir la nacionalitat italiana.

En línies generals, per aconseguir la nacionalitat espanyola per residència han de romandre a Espanya, de manera legal continuada, durant deu anys.

2. L'ALUMNAT ESTRANGER MATRICULAT AL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS A NIVELLS NO UNIVERSITARIS

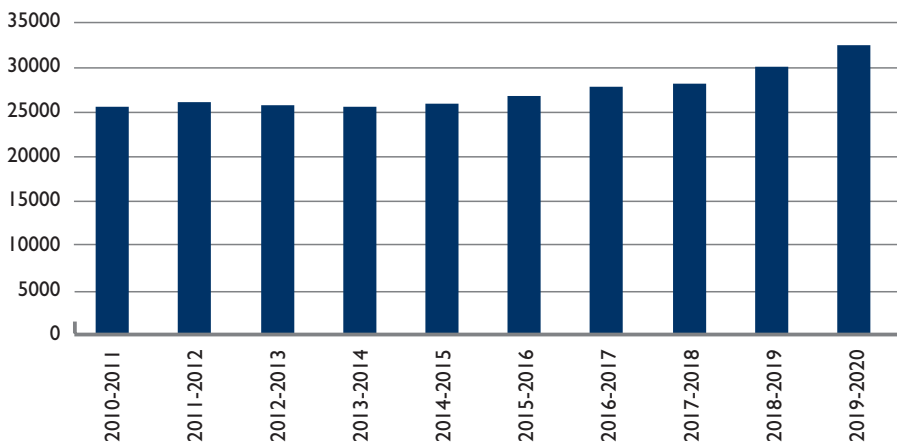
2.1. Evolució de l'alumnat estranger

Els alumnes estrangers matriculats en el sistema educatiu no universitari de les Illes Balears són 32.369 durant el curs 2019-2020, i representen el **16,1%** del total de les Illes Balears (201.071).

QUADRE 2. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER DE LES ILLES BALEARS EN EL PERÍODE DE 2010 A 2020

Curs	Alumnat
2010-2011	25482
2011-2012	25997
2012-2013	25752
2013-2014	25595
2014-2015	25893
2015-2016	26702
2016-2017	27735
2017-2018	28179
2018-2019	30028
2019-2020	32369

GRÀFIC 1: EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER DE LES ILLES BALEARS EN EL PERÍODE DE 2010 A 2020



Tant el quadre 2 com la seva representació gràfica 1 mostren la tendència a l'alça quant al volum d'alumnat estranger present al sistema educatiu de les Illes Balears després de l'estabilització, no davallada, durant els anys de crisi econòmica.

En relació amb el curs anterior, suposa 2.341 alumnes més, que representen un increment del **7,2%** de l'alumnat estranger en només un any; l'anterior curs havia estat del 6,1%, la qual cosa mostra clarament una reactivació els tres darrers cursos escolars després d'una certa estabilització durant els anys de crisi econòmica.

Si l'anàlisi es fa al llarg de la darrera dècada (2010-2020), l'alumnat estranger ha passat de 25.482 a 32.369 alumnes; per tant, l'augment absolut és de 6.887 alumnes més, que representen un increment del **27%**.

2.2. Alumnat estranger per nivells educatius

Les conclusions més clares que ens aporten les dades d'aquest curs en relació amb l'anterior són:

1. L'augment de la població escolar estrangera als diferents nivells educatius no universitaris de les Illes Balears, com hem dit anteriorment, fins a 2.341 alumnes més tan sols en un any.
2. Pel que fa als nivells educatius obligatoris, l'educació infantil aporta el major augment, amb 435 alumnes estrangers més; seguida de l'educació primària, amb 163 alumnes; i el batxillerat, amb 146. S'observa una certa estabilització en els nivells de formació professional bàsica, cicles formatius de grau mitjà i superior.
3. En relació amb altres nivells i/o modalitats educatives, poden destacar els 496 alumnes més escolaritzats a ESPA o els 137 matriculats als ensenyaments inicials d'educació d'adults. La via de la formació per a la incorporació al món laboral és una de les més demanades per la població estrangera adulta, un fet que corrobora la important matriculació d'alumnat a l'epígraf "mòduls".

QUADRE 3. DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER DE LES ILLES BALEARS PER NIVELL EDUCATIU. CURS 2019-2020

Nivell educatiu	Alumnat estranger
EI	5951
EP	11297
ESO	6008
BAT	1337
FPB	396
GM	830
GS	481

continua

Nivell educatiu	Alumnat estranger
Arts plàstiques i disseny	31
Ensenyaments EOI	703
E inicials	677
ESPA	1049
Mòduls	3219
Ed. Especial	130
Ens. Esportius	177
Musica i dansa	83
TOTAL	32369

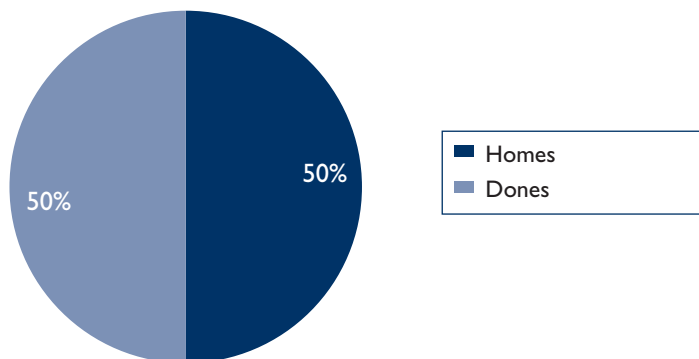
2.3. L'alumnat estranger de les Illes Balears, per sexe. Curs 2019-2020

L'equilibri per sexes de l'alumnat estranger es pràcticament absolut durant el curs 2019-2020. Els homes (16.178) en representen el 49,98% del total i les dones (16.191), el 50,02%. Cal recordar que, pel que fa al conjunt de la població estrangera resident a les Illes, també s'observa una distribució percentual equilibrada entre homes (50,3%) i dones (49,7%).

QUADRE 4. DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER DE LES ILLES BALEARS, PER SEXE. CURS 2019-2020

Homes	16178
Dones	16191
Total	32369

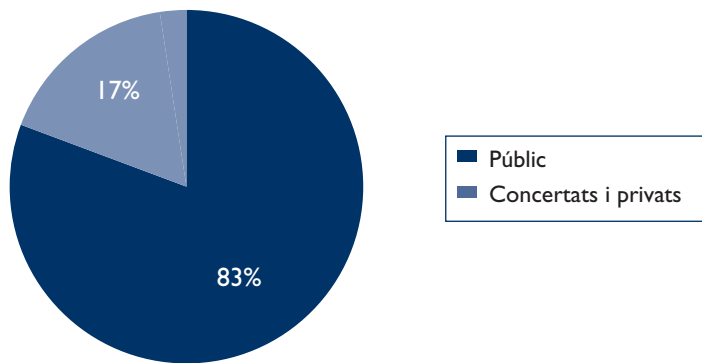
GRÀFIC 2: DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER DE LES ILLES BALEARS, PER SEXE. CURS 2019-2020



2.4. Alumnat estranger de les Illes Balears per tipologia de centres educatius. Curs 2019-2020

Continua la mateixa proporció d'alumnat segons la tipologia de centres educatius del curs anterior. Així, els centres públics presenten una matrícula de 26.813 alumnes estrangers (82,8%), mentre que als centres concertats i privats la matrícula és de 5.556 alumnes (17,2%).

GRÀFIC 3: DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER PER TIPOLOGIA DE CENTRES EDUCATIUS. CURS 2019-2020



2.5. Alumnat estranger per comunitats autònomes

Les darreres dades publicades pel REDIE en col·laboració amb l'INE ofereixen els percentatges d'alumnes estrangers per comunitats autònomes espanyoles que recollim al quadre 5.

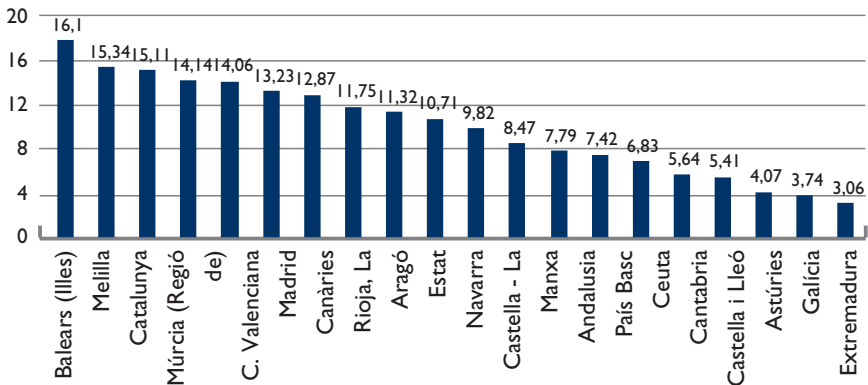
QUADRE 5. PERCENTATGE D'ALUMNAT ESTRANGER PER COMUNITATS AUTÒNOMES. CURS 2019-2020

Comunitat Autònoma	% alumnat estranger
Balears (Illes)	16,1
Melilla	15,3
Catalunya	15,1
Múrcia (Regió de)	14,1
C.Valenciana	14,1
Madrid	13,2
Canàries	12,9
Rioja, La	11,8
Aragó	11,3
Estat	10,7
Navarra	9,8

continua

Comunitat Autònoma	% alumnat estranger
Castella - La Manxa	8,5
Andalusia	7,8
País Basc	7,4
Ceuta	6,8
Cantabria	5,6
Castella i Lleó	5,4
Astúries	4,1
Galícia	3,7
Extremadura	3,1

GRÀFIC 4: PERCENTATGE D'ALUMNAT ESTRANGER PER COMUNITATS AUTÒNOMES. CURS 2019-2020



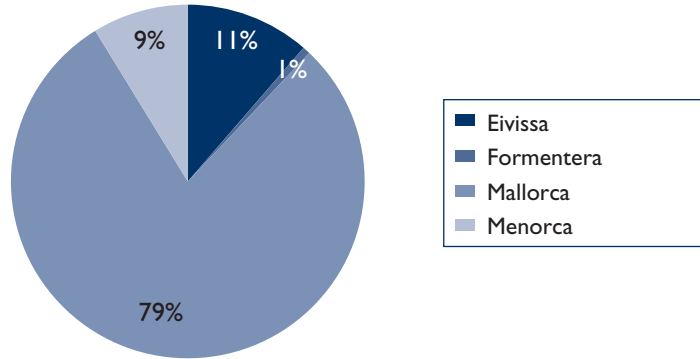
2.5. Distribució de l'alumnat estranger a les diferents Illes Balears. Curs 2019-2020

El quadre 6 i la seva representació, al gràfic 5, mostren la distribució dels estudiants estrangers per illes. Hi destaquen Formentera, amb un 26,3%; i Eivissa, amb un 22,1%; Mallorca es troba en la mitjana balear, amb el 15,8%, i Menorca és l'illa amb menys percentatge d'alumnes estrangers, amb el 10,3%.

QUADRE 6. DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER A LES DIFERENTS ILLES BALEARS. CURS 2019-2020

Illa	Total alumnat	Alumnat estranger	% Alumnat estranger
Eivissa	22830	5049	22,1
Formentera	1398	367	26,3
Mallorca	159218	25139	15,8
Menorca	17625	1814	10,3
Total general	201071	32369	16,1

GRÀFIC 5: DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE L'ALUMNAT TOTAL A LES DIFERENTS ILLES BALEARS. CURS 2019-2020



2.6. Alumnat estranger de les Illes Balears per àrees mundials de procedència. Curs 2019-2020

Els 32.369 alumnes matriculats al sistema educatiu de les Illes Balears durant el curs 2019-2020 provenen de 136 països diferents, distribuïts per tots els continents.

Els alumnes procedents del continent africà s'han situat en el primer lloc, amb 10.233, majoritàriament del Marroc (8.323 alumnes); els de la Unió Europea han passat del primer lloc percentual el curs anterior a situar-se en el segon, amb 9.555; els del continent americà ocupen el tercer lloc, amb 7.976; i amb una quantitat molt semblant hi ha els d'Àsia i d'Oceania, amb 2.448; finalment, hi ha els procedents d'altres països europeus, 2.157.

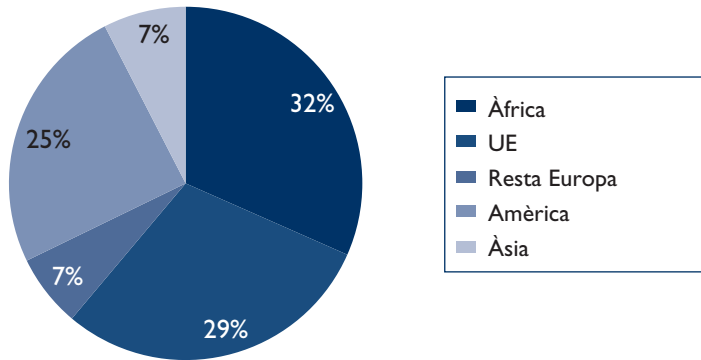
QUADRE 7. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE L'ALUMNAT ESTRANGER DE LES ILLES BALEARS, PER CONTINENTS DE PROCEDÈNCIA. CURS 2019-2020

Continent	Alumnat estranger	%
Àfrica	10233	31,6
UE	9555	29,5
Resta Europa	2157	6,7
Amèrica	7976	24,6
Àsia	2448	7,6
Total	32369	

Àfrica, amb el 31,6%, supera en percentatge la Unió Europea per primera vegada. La Unió Europea davalla 4 punts percentuals en relació amb el curs anterior i se situa en el 29,5%; Amèrica augmenta lleugerament fins al 24,6%, Àsia i Oceania es mantenen amb un percentatge semblant

al curs anterior i, finalment, la resta de països d'Europa no comunitaris augmenten de manera significativa, fins al 6,7%.

GRÀFIC 6: DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER DE LES ILLES BALEARS, PER CONTINENTS DE PROCEDÈNCIA



Per principals nacionalitats o països de procedència podem destacar que 19 nacionalitats estrangeres presenten una matrícula de 26.445 alumnes, que representen, en el curs actual, el 81,7% del total d'alumnat estranger matriculat en el sistema educatiu de les Illes Balears. S'ha agafat com a base aportar-hi més de 400 alumnes.

QUADRE 8. PRINCIPALS PAÏSOS DE PROCEDÈNCIA DE L'ALUMNAT ESTRANGER A LES ILLES BALEARS. CURS 2019-2020

Marroc	8328
Itàlia	2204
Romania	2023
Alemanya	1753
Colòmbia	1565
Regne Unit	1445
Bulgària	1127
Xina	1107
Argentina	990
Equador	958
Bolívia	800
Senegal	698
Brasil	660
Veneçuela	508
Nigèria	505
Polònia	457

continua

França	449
Uruguai	437
Índia	431
Total	26445

Per àrees mundials de procedència, dins el conjunt anterior trobam sis nacionalitats de la UE, una d'altres països d'Europa —ja que el Brexit col·loca fora de la Unió el Regne Unit—, set del continent americà, tres d'Àfrica i dos del continent asiàtic.

Entre tots destaquen, per volum percentual d'alumnat matriculat, set països: el Marroc (25,7%); Itàlia (6,8%); Romania (6,2%); Alemanya (5,4%); Colòmbia (4,8); el Regne Unit (4,5%); Bulgària (3,5%), i la Xina (3,4%).

QUADRE 9. ALUMNAT ESTRANGER DE LES ILLES BALEARS, PER NACIONALITATS. CURS 2019-2020

NACIONALITAT	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Total
Afganistan	11				12
Albània	21		2		23
Alemanya	1548	28	170	7	1753
Algèria	173	8	34	8	223
Andorra	4		2		6
Angola	1				1
Antilles Neerlandeses	3				3
Apàtrida	2				2
Aràbia Saudita	2				2
Argentina	795	72	113	10	990
Armènia	11	1	17		29
Austràlia	13				13
Àustria	60		9		69
Bangladesh	65	3			68
Bèlgica	91	5	37	2	135
Benín	3				3
Bielorússia	18	3			21
Bolívia	707	64	25	4	800
Bòsnia i Hercegovina	5				5
Botswana				1	1
Brasil	401	88	155	16	660
Brunei	1				1
Bulgària	1041	30	51	5	1127
Burkina Faso	16		1		17
Cambodja			3		3
Camerun	21	9			30

continua

NACIONALITAT	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Total
Canadà	16	1	6		23
Cap Verd	4				4
Colòmbia	1192	145	191	37	1565
Comores	1				1
Corea del Sud	1	1			2
Costa d'Ivori	10				10
Costa Rica	5	1	1	1	8
Croàcia	7		1		8
Cuba	178	19	13	2	212
Dinamarca	25	2	13		40
Dominica	54	4	3		61
Egipte	6	1	3	2	12
El Salvador	52		3		55
Equador	579	77	298	4	958
Eritrea	4				4
Eslovàquia	71	1	5		77
Eslovènia	7	2			9
Estats Units d'Amèrica	95	13	12	1	121
Estònia	8		2		10
Etiòpia	2		1		3
Filipines	185	13	135		333
Finlàndia	19		2		21
França	290	26	129	4	449
Gàmbia	25		1		26
Geòrgia	17	4	2		23
Ghana	53		3		56
Grècia	6				6
Guatemala	11				11
Guinea	42	5	6		53
Guinea Bissau	3		3		6
Guinea Equatorial	52	11	1		64
Haití	1				1
Hondures	64	3	14	1	82
Hongria	85		11		96
Illes Verges Britàniques			1		1
Índia	415	5	11		431
Indonèsia	5				5
Iran	6				6
Irlanda	52	1	17		70
Israel	11		15		26
Itàlia	1494	151	495	64	2204
Iugoslàvia	3				3
Japó	4	2	6		12
Jordània	1	1		2	4

continua

NACIONALITAT	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Total
Kazakhstan	2				2
Kenya	6				6
Letònia	22	2	1		25
Líban	5				5
Líbia	1	1			2
Lituània	42	1	4		47
Madagascar	1				1
Malàisia	1	1			2
Maldives	1				1
Mali	135	2	3		140
Malta	1		2		3
Marroc	6480	438	1284	126	8328
Martinica	1				1
Maurici	1				1
Mauritània	12	24	4		40
Mèxic	35	4	5		44
Moçambic			2		2
Moldàvia	81	1	3		85
Montenegro	1				1
Nauru	1				1
Nepal	54	2	3		59
Nicaragua	107	11	2		120
Níger	15				15
Nigèria	496	7	2		505
Noruega	15				15
Nova Zelanda	11		3		14
Països Baixos	223	6	104	1	334
Pakistan	244	1	6		251
Palestina	6				6
Panamà	8	1	1		10
Paraguai	174	17	168		359
Perú	186	61	22		269
Polònia	419	6	32		457
Portugal	154	15	30	1	200
Regne Unit	920	166	359		1445
República Centreafricana	2				2
República de Macedònia	8				8
República Democràtica del Congo	1				1
República Dominicana	234	24	38	1	297
República Txeca	68	1	10		79
Romania	1343	79	553	48	2023

continua

NACIONALITAT	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Total
Rússia	229	12	25		266
Rwanda			1		1
Sàhara Occidental	4		1		5
São Tomé i Príncipe	1				1
Senegal	633	15	50		698
Sèrbia	16	2			18
Síria	15		1		16
Sri Lanka	6		2		8
Sud-àfrica	16				16
Suècia	78		16	2	96
Suïssa	59	1	23	1	84
Tailàndia	11	4	5	2	22
Taiwan			2		2
Togo	2				2
Tunísia	15		1		16
Turquia	24				24
Ucraïna	299	4	35		338
Uganda	3				3
Uruguai	348	12	73	4	437
Uzbekistan	3				3
Veneçuela	426	46	36		508
Vietnam	5				5
Xile	271	7	32	7	317
Xina	981	40	83	3	1107
Xipre	1				1
Total general	25139	1814	5049	367	32369

3. DISTRIBUCIÓ PER MUNICIPIS DE L'ALUMNAT ESTRANGER MATRICULAT AL SISTEMA EDUCATIU BALEAR EN NIVELLS NO UNIVERSITARIS DURANT EL CURS 2019-2020

A l'article de l'Anuari 2020 hem decidit mostrar una altra característica de la presència de l'alumnat estranger al sistema educatiu de les Illes Balears, com és la distribució al territori balear; és a dir, els percentatges de distribució per municipis.

La informació es troba recollida al quadre 10, el qual aglutina el percentatge d'alumnat estranger, de més a menys, als diferents municipis de les Illes Balears. Del 27,4% a Fornalutx al 2,84% a Consell; un fet que a la vegada és un reflex de la presència total de població estrangera als diferents municipis de la comunitat balear. Cal recordar que la mitjana balear d'alumnat estranger és del 16,1% durant el curs 2019-2020. En conseqüència, trobam 33 municipis per sobre d'aquest percentatge i, igualment, 33 municipis amb un percentatge inferior a la mitjana balear.

QUADRE 10. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE L'ALUMNAT ESTRANGER A LES ILLES BALEARS, PER MUNICIPIS. CURS 2019-2020

Municipi	% alumnat estranger	Municipi	% alumnat estranger
Fornalutx	37,4	Inca	15,74
Estellencs	35,71	Son Servera	15,74
Ariany	34,38	Sant Josep de sa Talaia	15,17
Ses Salines	34,14	Sant Llorenç des Cardassar	14,92
Felanitx	32,4	Es Mercadal	14,38
Sant Joan de Labritja	29,84	Campanet	13,7
Sa Pobla	29,14	Sóller	13,56
Porreres	28,05	Artà	13,4
Búger	27,08	Alaró	13,05
Vilafranca de Bonany	27,07	Sineu	12,99
Petra	26,88	Llucmajor	12,77
Sant Joan	26,63	Palma	12,7
Sant Antoni de Portmany	26,59	Sant Lluís	11,79
Santanyí	26,52	Es Castell	11,67
Campos	25,04	Escorca	11,43
Montuïri	24,33	Maó	11,13
Formentera	24,16	Selva	10,56
Deià	23,81	Santa Eugènia	9,94
Lloret de Vistalegre	23,46	Costitx	9,89
Manacor	22,79	Alaior	9,43
Santa Eulària del Riu	21,16	Algaida	8,86
Alcúdia	20,61	Ciutadella	7,71
Calvià	20,5	Esporles	7,04
Eivissa	19,85	Binissalem	6,25
Muro	19,27	Puigpunyent	6,12
Andratx	18,76	Santa Maria del Camí	5,83
Pollença	18,67	Sencelles	5,04
Llubí	18,41	Es Migjorn	4,39
Santa Margalida	18,38	Marratxí	4,11
Maria de la Salut	17,35	Bunyola	4,1
Capdepera	17,27	Ferrerries	3,86
Lloseta	17,15	Mancor de la Vall	3,37
Valldemossa	16,2	Consell	2,84
Mitjana balear: 16%			

Tots el municipis de l'illa de Menorca estan per sota del 16% d'alumnat estranger al conjunt dels centres educatius.

En sentit contrari, els municipis de les Pitiüses recullen als seus centres educatius el percentatge més elevat d'alumnat estranger de l'arxipèlag balear.

A l'illa d'Eivissa destaquen Sant Joan de Labritja, amb un 29,84%; i Sant Antoni de Portmany, amb un 26,59%; seguits de Santa Eulària des Riu, amb un 21,16%, i Eivissa, amb un 19,86%. Únicament Sant Josep de sa Talaia, amb el 15,17% d'alumnat estranger, presenta un percentatge per sota de la mitjana balear.

L'illa de Formentera té escolaritzat als centres educatius un 24,16% d'alumnes estrangers.

I finalment, Mallorca, la més gran de les Illes Balears i amb més nombre de centres educatius i, per tant, d'alumnes, presenta contrastos importants en àmbit municipal. Només per esmentar aquestes diferències, trobam Fornalutx, amb el 37,4%, i Estellencs, amb el 35,71%, com a municipis amb més percentatge d'alumnat estranger. Per contra, els dos municipis amb menys percentatge són Consell, amb el 2,84%, i Mancor de la Vall, amb el 3,37%.

4. NIVELL DE RENDIMENT A L'INFOME PISA 2018, SEGREGANT ELS IMMIGRANTS I ELS NADIS

L'informe PISA (Programme for International Student Assessment) o Programa per a l'Avaluació Internacional d'Estudiants, és un estudi fet de manera triennial que es va iniciar l'any 2000 per iniciativa de l'OCDE.

En la darrera edició, de 2018, hi han participat 600.000 alumnes de 15-16 anys de 79 països, dels quals 37 formen part de l'OCDE i 41 són països associats.

L'informe PISA se centra en tres competències: lectora, matemàtica i científicotecnològica. La puntuació mitjana de cada competència és de 500 punts, amb una desviació típica de +100 o -100.

A l'informe de 2018 no figuren els resultats de la competència lectora a causa d'una certa disfunció en l'avaluació de l'alumnat, però sí les altres dues.

En relació amb la participació per països, a Espanya és del 92% de l'alumnat d'aquesta edat; a la mitjana de països de l'OCDE és del 88%; hi destaca Alemanya, amb el 99% i, per contra, el país amb menys participació es Colòmbia, amb el 62%.

Dels diferents aspectes de l'informe PISA 2018, fixem la nostra atenció en els resultats de les competències matemàtica i científicotecnològica en relació amb la variable de nacionalitat: alumnat nadiu i alumnat d'origen immigrant.

Tipologia d'alumnat (PISA 2018):

Alumnat nadiu: aquells estudiants la mare i/o el pare (o ambdós) dels quals ha nascut al país en el qual es fa la prova PISA, amb independència que l'estudiant hagi nascut al país concret.

Alumnat immigrant: aquells estudiants la mare i/o el pare (o ambdós) dels quals ha nascut en un país distint del país en el qual l'estudiant ha fet la prova PISA.

La diferència conceptual amb el nostre estudi radica en els dos punts següents:

- a. En el nostre estudi anterior, l'alumnat nadiu és el que s'anomena "alumnat espanyol".
- b. L'alumnat immigrant a les Illes pot ésser de nacionalitat espanyola o estrangera; al nostre estudi dels apartats I, II i III només s'analitzen diferents variables de l'alumnat estranger present al sistema educatiu de les Illes Balears.

El concepte d'alumnat immigrant a PISA és més ampli i extens que el concepte d'alumnat estranger, com es pot observar al quadre 5 i en la proporció d'estudiants amb antecedents d'immigració que presenta l'informe 2018 respecte a les comunitats autònomes espanyoles: Aragó (15,1%); Regió de Múrcia (15,5%); La Rioja (15,9%); Navarra (17,6%); **Illes Balears (18,0%)**; Comunitat de Madrid (19,7%); Castella i Lleó (9%); Astúries (8,3%); Cantàbria (8,3%); Andalusia (6,6%); Galícia (6,4%); Extremadura (3,1%); (10,1%), i Melilla (18,2%).

Seguidament, recollim els resultats que ens ofereix PISA 2018:

4.1. Els resultats PISA 2018 pel que fa a la competència matemàtica

En relació amb la **competència matemàtica**, a PISA 2018 s'observen diferències significatives a les puntuacions mitjanes en la majoria de països entre alumnat nadiu i alumnat immigrant. A escala general, els estudiants immigrants obtenen **39** punts manco que la mitjana de l'OCDE, comparats amb els nadius. A Espanya, la diferència és de **40** punts.

A les comunitats autònomes de l'Estat espanyol també s'observa una variabilitat en el rendiment mitjà de matemàtiques entre alumnat nadiu i immigrant.

Les més significatives se situen al País Basc (77 punts de diferència); La Rioja (70); Navarra (68); Castella i Lleó (61), i Galícia. Aquestes diferències són menors en altres comunitats com Canàries (20), Andalusia (20) i les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla.

4.2. Els resultats PISA 2018 en relació amb la competència científicotecnològica

En relació amb la **competència científica**, a PISA 2018 també s'observen diferències significatives a la majoria de països entre alumnat nadiu i alumnat immigrant. A escala general, els estudiants immigrants obtenen **41** punts manco que la mitjana de l'OCDE, comparats amb els nadius.

A Espanya, la diferència és inferior, amb **34** punts.

En altres països, els estudiants immigrants són capaços d'arribar a uns nivells mínims de rendiment en ciències superant les condicions adverses inicials, i aconsegueixen reduir les diferències amb els nadius. Són països com Malta, Hongria, Austràlia i Israel.

De l'anàlisi comparativa d'aquesta competència a les diferents comunitats autònomes s'observa, en primer lloc, que les diferències no són tan elevades com a les matemàtiques. Així, les comunitats amb una diferència més alta entre alumnat nadiu i immigrant són: Galícia (61 punts); el País Basc (55); Múrcia (52), i Castella i Lleó (49 punts)... I, per contra, les comunitats amb diferències inferiors són: Canàries (20), Andalusia (20) i les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla.

La conclusió de l'informe Pisa 2018, en relació amb la condició d'alumnat nadiu i immigrant, constata que els estudiants immigrants tenen un rendiment menor que els seus companys nadius a les competències matemàtica i científica, i relaciona aquest fet amb el seu origen socioeconòmic i cultural.

5. CONCLUSIONS

1. L'alumnat estranger matriculat al sistema educatiu de les Illes Balears al llarg del curs 2019-2020 experimenta un increment de **7,2** punts percentuals i se situa en 32.369 alumnes (**16,1** % del total d'alumnat no universitari de la comunitat balear).
2. La distribució percentual de l'alumnat estranger per illes mostra com les Pitiüses en presenten els percentatges més elevats; Mallorca es troba dins la mitjana balear, i Menorca, per sota.
3. En àmbit municipal, l'alumnat estranger és present a la totalitat de municipis de les Illes Balears: un total de 33 municipis per sobre de la mitjana de 16,1 i 33 per sota de la mitjana. En general, els municipis més grans presenten un tant per cent elevat d'alumnat estranger, perquè ofereixen llocs de feina a la població estrangera, la qual, a la vegada, du amb ella els seus fills. I també determinats municipis turístics amb un percentatge de població estrangera resident molt important i que, a la vegada, són els seus fills els qui s'escolaritzen allà.
4. Els resultats de l'informe PISA pel que fa a l'alumnat nadiu i l'immigrant mostren una diferència significativa a les puntuacions mitjanes de les competències matemàtiques i científiques a favor de l'alumnat nadiu, en la majoria de països. No obstant això, els resultats puntuals d'altres països fa pensar que, amb polítiques educatives encertades, es pot avançar en la correcció d'aquestes diferències.
5. La resta de variables analitzades a l'article mostren una continuïtat en relació amb l'evolució de cursos anteriors: la distribució percentual de l'alumnat estranger per tipologia de centres educatius, per sexe, per etapes i modalitats educatives, etc.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Institut Nacional d'Estadística. www.ine.es

GestIB. El web educatiu de les Illes Balears. www.gestib.es

Ministeri d'Educació i Formació Professional. **PISA 2018. Programa per a l'Avaluació Internacional dels Estudiants. Informe espanyol.** 228 pàg. www.Educacionyfp.gob.es.